

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 111. Quomodo contractus firmentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

et, alioquin multa ex his, quæ certa sunt, subvertuntur. Hoc itaque unum sufficit dicere, quia sic placuit legislatoribus, qui non tenentur semper placiti sui causas reddere.

Obj. 3. In dubio melior est conditio possidentis, ergo cum tot sint Auctores & rationes probabiles pro relatis sententiis, ille, qui possidet, potest retinere, donec condemnetur, ita Sanch. R. Potest retinere vi iudicii directi, quod fertur de re seu objecto secundum se, N., vi dictaminis reflexi, quod sibi format ex supposita certa probabilitate talis opinionis, C., Non licere tamen in eiusmodi casu compensationem occultam, dictum est p. 1. n. 962. 724

Q. 111. Quomodo contractus firmentur. R. Præcipue 4. modis, promissione, juramento, fidejussione, hypothecâ vel pignore, quæ apud Juristas dicuntur cautiones, nempe promissoria, juratoria, fidejussoria, hypothecaria. De promissione, fidejussione, hypotheca & pignore, agemus postea, sunt enim speciales contractus, qui alteri contractui firmando adjiciuntur: hinc tantum dicemus de cautione juratoria. 725

§. 1. Certum est licere juramento firmare contractum, uti patet ex diplomate Martini V. in Conc. Constant., ubi damnatur hæc Vicleffi propositio 43. Juramenta illicita sunt, quæ sunt ad corroborandum humanos contractus & commercia civilia. Juramentum autem est quadruplex, delatorium, assertorium, promissorium, confirmatorium. Delatorium dicitur, quod ex conventionem partium vel auctoritate iudicis defer-
tur

tur alicui ad terminandam litem, uti habetur
 1. & seqq. ff. *De jurejur.*, & de hoc non agitur
 in præfenti, sed pertinet ad materiam de iudi-
 ciis, potestque de hoc videri Cap. *Juramentum*
 36. *De jurejur.* & AA. passim. Assertorium est
 quo affirmatur vel negatur aliquid de præfenti
 aut præterito; potest tamen nudè asseri aliquando
 circa futurum, nam potest quis jurare sole-
 cras oriturum; item se nunc habere volunta-
 tem cras dandi aureum, vel faciendi, ut de-
 tur, quamvis non juret se daturum aut dan-
 dum esse; & de juramento assertorio in hac lat-
 tudine sumpto etiam non agitur hìc, possunt
 tamen circa illud videri dicta hìc p. 1. q. 67.
 80. Promissorium est, quo aliquid promittitur
 in futurum, seu quo quis se obligat ad aliquod
 præstandum. Confirmatorium dicitur, vi cuius
 jus pactum aliquod vel contractus alioqui nul-
 lus quasi ad vitam venit & acquirit vim ob-
 ligandi ex justitia, quam alioqui non habuisset
 ita ut vi appositi juramenti habeat etiam in fo-
 ro externo omnes effectus tali contractui pro-
 prios.

726 §. 2. Si juramentum cadat super contra-
 ctum licitum, validum & de se vestitum, ut
 si quis juret se servaturum emptionem, quam
 fecit, hoc juramentum est promissorium, &
 obligat, uti per se patet; attamen non est stri-
 ctè confirmatorium, cum illi contractui non
 afferat vim obligandi ex justitia, nec vim ad
 effectus civiles, hæc enim antecederet ha-
 buit; potest tamen hoc sensu dici confirma-
 torium, quòd addat robur aliquod seu obliga-
 tionem

tionem novam ex virtute religionis ; tale tamen robur non addit , quin maneat potestas contractum reducendi ad æqualitatem , si fortè notabilis inæqualitas intervenerit , hinc docent *Less.* in auct. v. *Juramentum*, *Cas.* 4. & *Burghab.* cent. 3. *Cas.* 82. , qui post contractum etiam juratum advertit se deceptum esse plus quàm dimidio , eum juvari posse & debere reducendo contractum ad æqualitatem , quia fuit error in substantia , neque consensit in talem eventum.

§. 3. Juramentum, etiamsi cadat super contractum planè irritum eumque non confirmet , tamen obligat in conscientia , si servari possit sine peccato , *Suar.* de juram. L. 2. C. 22. *Sanch.* L. 3. c. 9. n. 19. *Mol.* d. 149. *Bonac.* de contract. d. 3. q. 1. p. 1. n. 7. *Less.* L. 2. c. 17. n. 40. *Onn.* d. 11. n. 55. Et habetur expressè *Cap. Quamvis.* De pactis in 6. item C. 6. *Debitores.* C. 18. *Quanto.* C. 28. *Cum contingat.* De iurei. ubi semper redditur ratio , quia eiusmodi iuramenta non vergunt in æternæ salutis dispendium. Idem habetur L. 1. & auth. *Cod. Si adversus venditionem.* Ratio autem est , quia sic postulat reverentia debita Deo , qui vocatur in testem ac veluti fidejussorem eiusmodi contractus servandi. Si dicas , quòd accessorium sequi debeat principale , & consequenter si contractus sit irritus , etiam juramentum illi adjectum fore irritum ; *Respondet Suar.* C. 9. n. 6. non jurari contractum sed solutionem seu expletionem contractus , & quidem principaliter , adeoque juramentum in ordine ad inducendam obligationem religionis circa objectum

con-

contractus non esse accessorium sed principale
 Sed dato, quod etiam juretur contractus, verum
 non est, quod accessorium semper sequatur
 principale secundum vim obligandi, uti di-
 ctum est p. 1. n. 315.; & ratio est, quia acces-
 sorium potest addere novam obligationem,
 quæ non tollatur, licet irritetur contractus, ir-
 ritatio enim potest cadere super solum contra-
 ctum & non super iuramentum, quod accesso-
 rium erat, uti rectè *Dicast.* à n. 227., v. g. si
 contractus fit irritus propter vim injustè illatam,
 hoc ideo est, quia intervenit turpitudinis inferen-
 tis vim, qualis turpitudinis non est, si juramen-
 tum sponte adjiciatur: Similiter docet *Ill.* t.
 4. d. 3. n. 233. iuramentum sequi naturam actus,
 tantum in iis, quæ spectant ad naturam actus,
 non verò in iis, quæ sunt extra; sic si juraris te so-
 luturum debitum ex contractu, licet absente
 iuramento non tenereris solvere, si non exig-
 retur, oppositum tamen est, si juraris, quod
 addidisti iuramentum ad urgendam solutio-
 nem ex parte tua, licet creditor non urgeat
 Ita ille.

1728 §. 4. Si tale iuramentum fit vi, metu aut
 dolo extortum, *Silv.* aliique 8. cum *Diam.* p.
 4. t. 4. R. 28. & p. 8. t. 7. R. 57. dicunt non ob-
 ligare, quia leges Canonice supra citate ad-
 dunt hanc exceptionem, nisi vi, metu aut do-
 lo fit factum; quam sententiam *Sanch. C.* t.
 n. 8. & C. 11. n. 19. *Less. C.* 42. n. 19. *Castrop.*
 d. 2. p. 7. §. 3. n. 3. dicunt esse probabilem, sed
 probabilius videtur adhuc obligare, quia C. 8.
Siverò. De jurej. Alex. III. interrogatus de iura-
 mento per gravissimum metum extorto, ad-
 huc

huc dicit esse servandum, hinc per exceptionem illam, nisi factum sit vi, metu aut dolo, videtur tantum significari, quod in his casibus non sit constans obligatio, eò quod sit justa causa petendi relaxationem, aut repetendi hoc, quod per momentaneam solutionem fuerit datum, & ita Cap. 6. De jurej. dicitur esse obligationem solvendi usuras, si quis juraverit se soluturum, quod *Dicast.* de juram. d. 3. n. 216. citans plurimos alios dicit esse certissimum; in jure tamen Canonico additur posse repetere, quamprimum solverit, & usurarium teneri restituere: atque idem est, si jurasti te aliquid daturum latroni, uti etiam docent *Less.* n. 51. *Mol.* d. 149. *Lugo* d. 22. n. 195. *Onn.* n. 74.

§. 5. Juramentum cadens supra contractum 729
 contra bonos mores, qui nempe sine peccato observari non potest, non obligat, quia nemo potest ad peccatum obligari, nec juramentum est vinculum iniquitatis, hinc *Reg. juris* 58. in 6. dicit, *Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum*: Unde non obligat juramentum factum contra aliud prius juramentum, si materia secundi juramenti sit per primum facta illicita, uti cum communi *Onn.* n. 62.; juramentum tamen illicitum potest aliquando obligare, uti dictum est p. 1. à n. 316.

§. 6. Quinam & quomodo contractus per 730
 juramentum confirmantur, diversæ sunt opiniones, quas referunt *Lugo* à n. 295. & *Onn.* à n. 85., nam *Jafon* & alii negant ullos contractus confirmari juramento: *Bartol.* & alii dicunt confirmari solos contractus validos: *Less.*
 L. 2.

L. 2. C. 17. n. 56. dicit confirmari solos contractus jure naturali validos, si vi, metu aut dolo facti non sint, quæ sententia est valde probabilis. Addunt *Suar. C. 29. n. 9. & Mol. d. 150.* tantum æquivalenter confirmari, quia re ipsa non convalescunt, sed per obligationem ex virtute religionis accipiunt omnes effectus, quos haberent, obligarent ex justitia. *Azor, L. 11. C. 7. q. 1.* dicit confirmari contractus jure civili, non tamen jure Canonico irritos: *Panorm. Sanch. Sa, Lugd. 206.* alique plurimi cum *Onn. n. 96.* dicunt quòd contractus non tantum jure positivo, sed etiam naturali irriti propriè confirmantur & se fiant validi, non tamen omnes, uti paulò post dicitur.

731 §. 7. Juramentum non habet ex se, sed tantum ex dispositione juris positivi, quòd quando confirmet contractus, *Bald. Suar. Sa. Onn. n. 84.* & alii; ratio est, quia juramentum tantum potest inducere obligationem ex virtute religionis, ergo quòd accedente juramento accedat obligatio justitiæ, & quòd talis contractus in foro externo habeat omnes effectus tali contractui proprios, sicque quasi ad virtutem veniat, fit per jus positivum, quod propter reverentiam Dei invocati vult hoc restitui & competeret contractui, quod propter rationabiles & politicas causas illi sustulerat per leges suas, & ita ostendit jus positivum, quòd Dei reverentiam legibus suis anteponat, uti notat *Onn. 58.*

732 §. 8. Probabilius videtur omnes illos contractus confirmari per juramentum, qui ex jure positivo habent, quòd sint nulli, & servari possunt.

absque peccato tam jurantis quam illius, qui exigat iuramentum. Probatur, quia eiusmodi contractus transferunt dominium, alioquin alter non haberet iustum titulum retinendi; deinde causant omnes effectus etiam civiles, qui proprii sunt eiusmodi contractibus, ergo cum possint confirmari à iure positivo, convenientius dicitur, quòd confirmentur, præsertim cum hoc etiam dicat major pars Juristarum & Theologorum, teste *Lugo*, quorum plurimos citat *Onn. n. 98. Dixi*, qui ex iure positivo habent, quòd sint nulli, nam si ex iure naturæ hoc habeant, uti contractus ebriorum aut simulatè facti, hi non confirmantur per iuramentum, quia vi juris positivi suppleri non potest consensus; & de his verum est, quòd iuramentum sequatur naturam actûs cui apponitur, quia actus ratione iuramenti non immutatur, sed manet qualis fuit. Similiter si contractus erat iniustus, quamvis juretur, manet in illo, qui iniuriam fecit, obligatio rescindendi contractum & remittendi iuramentum. Econtrà si contractus tantum ex dispositione juris positivi erat nullus, & accedat iuramentum, jus disponit, ut non maneat, qualis fuit, sed ut iuramentum afficiat contractum jam immutatum & validatum; hinc confirmatur contractus, quo pupillus addito iuramento immobilia alienat sine auctoritate Tutoris, licet n. 673. dixerimus, si absit iuramentum, contractum nequidem naturaliter obligare, quia nempe ius positivum vult consensum pupilli haberi tanquam nullum, si tamen accedat iuramentum, idem jus in reverentiam iuramenti revocat hanc suam dispositionem,

tionem, & vult, ut consensus illius maneat, qualis secundum se est, adeoque ut sit validus, & idem est de aliis eiusmodi contractibus, quos fuse recenset *Onn.* à n. 130. & *Lugo* n. 229. breviter adducit plerosque.

733 §. 9. Illa iuramenta non confirmant contractus, neque obligant, quæ servari non possunt sine peccato iurantis; hinc non tenentur iuramenta, quæ sunt contra leges naturales, Canonicas vel civiles obligantes in conscientia, item quæ sunt in præiudicium tertii; sic non valet, licet iurata à Clerico renunciatio fori Ecclesiastici aut Privilegii Canonis, quia cedit in injuriam totius ordinis clericalis; uti nec renunciatio privilegii nobilitatis, quia est in injuriam familiæ & prolium; similiter non valent donationes inofficiosa & prodiga, licet iurentur, si absque peccato executioni dari non possint; nec valet quicumque contractus posterior contra fidem prioris, quamvis posteriori addatur iuramentum, nisi hic posteriori traditione esset firmatus, aut esset de alio objecto honesto; possuntque ista videri legibus firmata apud *Onn.* à n. 62. iterumque longè ordine deducta à n. 125. Econtra si contractus juratus non sit contra bonos mores naturales, sed tantum civiles, id est, tantum contra legem civilem non obligantem in conscientia, tum obligat, quia res manet licita, tum jus voluit reverentiam Dei per iuramentum invocati præferri legi suæ, uti habet communis cum *Onn.* n. 76. *Nec obstat*, quòd *L.* 7. §. 16. ff. *De pactis* dicatur, neque pactum à iure communi remotum, neque iuramentum de

hoc

hoc servari oportere, nam sermo est de juramento rei prohibitz per jus in conscientia obligans; dari autem contractus prohibitos tantum civiliter & non naturaliter pro foro conscientiz, patet, ejusmodi enim contractus sunt, si uxor fidejubeat pro marito, si quis per testamentum sine solennitatibus constituat heredem &c.

§. 10. Si pupillus, qui per jus positivum impotens est contrahere, etiam jurarit se non contrahendum, & nihilominus postmodum contrahat ac juret se non contrahendum huic contractui, Azor, Sanch. Less. Bonac. Castrop. dicunt contractum primum non confirmari, quia materia hujus secundi juramenti videtur esse illicita, cum hoc juramentum opponatur priori: Sed Suar. C. 30. n. 16. Haun. Gom. Fill. Lugo, Ills. t. 4. d. 2. n. 362. melius dicunt confirmari, nam non juraverat se non staturum contractu perjure inuito, sed tantum juraverat non contrahere, ergo stare contractu perjure inuito (quod solum jurat per secundum juramentum) manet objectum ipsi licitum & honestum; ergo licet contractus ipsumque secundum juramentum fuerit illicitum, hoc tamen secundum juramentum est validum & consequenter retinet vim firmandi contractum. Ad rationem in contrarium. R. Secundum juramentum non opponi priori in materia jurata, sed tantum in actu jurandi, nam non habet pro objecto contractum ponendum, quem per prius juramentum reddiderat sibi illicitum, sed non revocationem contractus, quæ licita manet.

§. 11. Contractus, qui primario prohibentur 735

Ff 2

tur

tur propter publicam utilitatem, non confirmantur juramento, quia non possunt servari sine peccato: è contrà qui primariò prohibentur tantùm propter privatam contrahentis utilitatem, sæpe confirmantur, quia contrahentis sæpe potest sine peccato hunc favorem negligere, *Lugo* à n. 227. *Limitat Castrop.* de juram. c. 2. p. 13. §. 6., nisi hoc redundaret in damnum publicum.

736 §. 12. Contractus, qui servari non possunt sine turpitudine obligantis, id est, sine peccato illius, qui juramentum exigit, non confirmantur per juramentum, tum quia jus non vult fore vere turpitudini exigentis, ne det occasionem peccandi, tum maximè quia exigens tenetur ex justitia non exigere tale juramentum, & si exigit, compensare damna, ergo non acquiritur jus per talem contractum, *Lugo* n. 230. *Onn.* 129. Et de hac turpitudine exigentis, item de turpitudine illius, in cujus favorem juramentum esset factum, plura videri possunt apud *Lugo* à n. 231. *Nec obstat*, quòd latro possit remittere obligationem illam jurantis, non ideo dici debet acquisivisse jus, uti dicitur n. 744.

737 §. 13. Ut juramentum confirmet contractum, debet fieri homini, & ab eo acceptum, veluti pro securitate contractus, alioquin servari non potest, sed per revocari poterit pro arbitrio jurantis, *Saxo* de Matr. l. 1. d. 7. n. 24. *Lugo* n. 196. item d. 1. n. 50. & 86. *Less.* n. 52. *Onn.* n. 53. dans conditionem d. 29. n. 48., quia tale juramentum imbibit hanc conditionem, si alter acceptum fuerit. Econtrà si juramentum factum esset Deo, non

si Deo jurâsses te daturum Petro 100., obligare-
 ris ex religione, quamvis Petrus nihil sciret de
 tuo juramento: idem tenet *Dicast.* de just. l. 2. t.
 4. n. 79. si juramentum fiat homini de re pia in
 honorem Dei, dicit enim tum habere rationem
 voti: addit n. 107. quando dubitatur, an volue-
 rit promittere homini an Deo, præsumendum
 esse, quòd voluerit Deo, quia communiter acci-
 dit, ut promittens causæ piæ, dirigat intentio-
 nem ad Deum: estque hæc differentia inter pro-
 missionem vel juramentum Deo & homini fa-
 ctum, quòd Deo factum imitetur naturam voti,
 hinc si fit de re indifferente, vel de re bona sed
 ob finem indifferentem, non obligat, Deus enim
 non curat indifferentia sed tantum honesta; è
 contra factum homini obligat, quamvis fit de re
 indifferente & minus bona, quia homo non sem-
 per vult meliora, sed sibi utilia vel commoda;
 inde etiam sequitur, quòd juramentum Deo fa-
 ctum possit in melius mutari, non item factum
 homini, quia homo, cui juratum est, potest velle
 hoc in specie, quod juratum est, quamvis non sit
 quid melius, & juramentum obligat secundum
 voluntatem illius, in cuius gratiam juratur.

§. 14. Illa juramenta obligant jurantem, sed 738
 non firmant contractum, quæ finè peccato
 impleri possunt à jurante, ex parte tamen
 exigentis continent turpitudinem, uti constat ex
 dictis: tales contractus sunt de solvendis usuris,
 de pecuniis dandis latroni, de solvendo debito
 injustè petito, &c. de quibus plura *Onn.* à n.
 129.

§. 15. Quamvis contractus nudi nullam pa- 739
 riant

Ff 3

riant

riant obligationem civilem, tamen si iurentur
vestiuntur, & pariunt etiam pro foro externo
obligationem, uti cum communiore *Covar. Po*
norm. Lugo D. 22. n. 204. aliique contra *Bart.*
multos Juristas; similiter quamvis in contractibus
innominatis detur poenitentia saltem pro
foro externo, hæc tamen non datur, si juramentum
firmentur, &c. quæ omnia legibus & Auctoribus
firmat *Onn. n. 39.* & iterum à n. 130. Deinde
quamvis promissio rei incertæ de se non valeat
uti dictum est n. 699., tamen si sit jurata, valet,
jussus vult propter reverentiam juramenti, ut ma-
teria incerta arbitrio boni viri determinetur, ut
post *Gutt. & alios Onn. n. 118.* Præterea quamvis
contractui de jure communi non debeat executio
parata, hæc tamen debetur, si additum
juramentum, *Bart. Gutt. Onn. n. 120.* Denique
quamvis secundum regulam communem juramentum
pacta novissima prævaleant prioribus, L. 12. Cod.
pactis. L. 27. §. 2. ff. De pactis, si tamen pactum
quod prius fuerit juratum, prævalet posteriori
Onn. n. 121. & alii.

740 §. 16. Si jurans sit impubes, obligatur juramento; sed non confirmatur contractus, uti probabilius tenent *Bald.* aliique cum *Sanch. & Lugo*
n. 214., jus enim positivum agens de confirmatione per juramentum, tantum loquitur de juramento puberum, uti patet ex legibus habemus citatis: si tamen impubes fecit contractum & pubes factus illum juret, confirmatur juramento, uti eidem AA tenent.

741 §. 17. Quando contractus juramento non confirmatur, etiam si juramentum obliget, jussus
peti-

petitur ejus relaxatio, uti habetur Cap. 1. 6. & 8. De jurej. tum enim ex parte exigentis est turpitudine, quia, v. g. exigit usuras, hinc est justa causa relaxandi, ne vel ipse ex sua malitia habeat commodum, aut innocens incommodum, *Mol. d. 49. Suar. de juram. L. 2. C. 25. Sanch. L. 3. C. 12. n. 59. Lugo n. 192. Onn. n. 139.*

§. 18. Episcopus potest relaxare juramentum, quod non firmat contractum, quia habet jurisdictionem ordinariam in omnia, quæ non sunt propria Papæ: neque tum est in præjudiciū tertii, cum alter nullum jus acquisiverit, sed est favor juranti; imò sæpe etiam exigenti juramentum, ut ulterius exigendo non peccet, *Less. n. 51. Onn. n. 148.* Addunt cum aliis *Mol. d. 149. & Tambur. in Dec. L. 3. C. 3. §. 5. n. 3.* etiam potestate sæculari posse relaxari juramenta per injuriam extorta, si bono civili præjudicent, quam opinionem *Onn. n. 153.* vocat probabilem, quamvis *n. 154.* teneat oppositam, eò quòd relaxatio juramenti spectet ad materiam religionis, in quam sæculares se ingerere non possunt: *Lugo tamen n. 238.* rectè docet potestatem sæcularem id posse indirectè, sicuti enim privatus, cui jurasti, potest te liberare juramento, nolendo à te impleri, ita poterit Superior habens potestatem in voluntatem talis privati, nomine hujus remittere tibi eam obligationem.

§. 19. Relaxatio hujus juramenti spectat ad Episcopum jurantis, quando petitur pro foro conscientiae, vel solùm ad aliquid, ad quod non requiritur citatio alterius partis: è contrà si petitur ad aliquid, ad quod requiritur citatio alterius

rius partis, relaxatio ejus spectat ad Episcopum illius, cui juratum est, qui solus potest hunc citare, ita cum aliis *Lugo* à n. 241.

744 §. 20. Juramentum potest relaxari à creditore, sive justè sive injustè illud exegerit, uti dictum est p. 1. n. 358., est enim factum & Deus acceptavit tantùm in favorem ipsius, & quasi sub conditione, si ipse voluerit, ergo si hic cedat favore suo, cessat consequenter obligatio juramenti, quæ erat veluti accessoria, *Onn.* n. 60. & iterum à n. 149. Quòd si aliquis principaliter ob honorem Dei jurarit alicui Monasterio dare, v. g. 100 aureos, *Suar.* C. 39. n. 8. dicit Monasterium non posse remittere juramentum, quamvis posse aureos solutos statim reddere, quia Deo est juramentum acquisitum, & hoc est conformius dictis n. 73. E contra *Sanch.* de Matr. L. 1. d. 52. & in Dec. 3. c. 20. n. 7. *Tamb.* C. 7. §. 2. dicunt posse remittere, quod *Gob.* T. 11. n. 50. dicit esse practictum, quia licet principaliter factum sit ad honorem Dei, tamen videtur habuisse respectum ad voluntatem Monasterii, à quo si recusaretur, censetur noluisse se obligare.

745 §. 21. Si juramentum non confirmaverit contractum, obtentâ relaxatione juramenti cessat omnis obligatio, quia non erat nisi solius religionis, ergo hac sublatâ, nulla manet, *Lugo* n. 13. *Onn.* n. 40. cum communi.

746 §. 22. Si contractus confirmetur juramento relaxatio juramenti peti non debet, quia est juramentum acquisitum alteri; & quamvis obtineretur talis relaxatio, probabilius est mansuram obligationem justitiæ ad servandum contractum.

Less.

Less. n. 50. Lugo n. 190., ratio est, quia contractus per juramentum est validatus, ergo vi contractus sic jurati est jam tertio acquisitum jus strictum, quod non extinguitur, licet fortè tollatur vinculum religionis, uti etiam cum communi *Onn. n. 40.*; imò verius est, quòd quando altera pars est invita, etiam injustè tollatur hoc vinculum religionis, quia ex consensu partium est inductum, & majorem securitatem addebat contractui; neque Superiores Ecclesiastici habent potestatem relaxandi talia vincula in præjudicium vel damnum tertii, uti cum communi *Onn. n. 41.*; & in certis tantùm casibus extraordinariis, inquit. *Lugo d. 23. n. 94.*, habet Papa potestatem cogendi fideles ad cedendum jure suo. *Nec obstat*, quòd confirmatio contractus in fieri pendeat à juramento, nam non ideo pendet in conservari, uti patet etiam in causis physicis, à quibus pendet effectus in fieri, non tamen in conservari; & idem est in moralibus, sic enim obligatio contractus onerosi pendet in fieri à consensu utriusque, non tamen in conservari, licet enim unum pœniteat, manet tamen obligatio, quod etiam videtur innuere *Reg. 73. De reg. juris in 6., Factum legitime retractari non debet, licet casus postea veniat, à quo non potuit inchoari*: Et ita docent *Suar. Mol. Less. alii-* que cum *Onn. n. 64. & iterum n. 142.*, quamvis *Suar. & Onn. n. 42.* fateantur opinionem contrariam esse probabilem, nempe sublato juramento talem contractum manere irritum, eò quòd res per easdem causas dissolvatur, per quas nascitur, opinio tamen altera manet probabilior; ex qua duo sequuntur, imprimis repeti non posse hoc, quod solutum est ex contractu per juramentum

confirmato, uti cum communi *Suar. c. 25. n. 1*
Sunch. c. 12. n. 81. aliique plurimi cum *Onn. n. 43.* Deinde sequitur jus & obligationem, quæ oriuntur ex contractu per juramentum confirmato, transire ad hæredes, uti cum *S. Th. & aliis tenent Lugo n. 193. & Onn. n. 46.* è contrà jus vel obligatio, quæ præcisè ex juramento nascitur, non transit ad hæredes, sed est personalis, & obligat illam tantùm personam, quæ juravit. Vide *Lugo d. 23. n. 98.*

747 §. 23. Jus Canonicum potest antecedenter irritare juramentum, sic enim *Trid. sess. 25. C. 16. De Regul.* statuit, ut nulla renunciatio vel obligatio etiam jurata valeat, nisi facta cum licentia Episcopi aut ejus Vicarii intra duos menses proximos ante professionem, quamvis professurus etiam addito juramento huic favori renunciasset: & patet, quòd tum per tale juramentum non confirmari possit contractus nec ulla obligatio induci. Solum dubitatur, an jus civile vel Princeps sæcularis etiam hoc possit, antecedenter irritando actum jurantis; & aliqui apud *Lugo d. 23. n. 243.* universaliter id negant, quia juramentum est vinculum spirituale spectans ad religionem: Alij universaliter affirmant, quia voluntates subditorum sunt subjectæ potestati etiam sæculari, ubi bonum commune ita postulat: *Sanch.* dicit hoc posse indirectè, nempe antecedenter irritando contractum, super quem caderet juramentum, ita ut non fit nascitura obligatio neque justitiæ neque religionis: è contrà *Suar. Barb.* aliique probabiliùs dicunt, quamvis in hoc casu non nasceretur obligatio justitiæ, tamen nascituram obligationem religionis, uti fit quando
 juratur

juratur contractus, qui ab initio est & manet irritus, potest tamen licite impleri. Addit recte *Lugo* n. 246. potestatem sæcularem etiam sic posse impedire; si antecedenter sub culpa prohibeat contractum, quia nempe communiter nocet bono publico, sic enim materia juramenti fiet illicita, ergo nequidem ex religione poterit esse obligatio implendi juramentum de illa. Denique putat *Castrop.* de juram. D. 2. p. 13. n. 2. etiam hoc posse, si jurantem reddat incapacem juramenti, sed non apparet, quomodo possit reddere incapacem, cum hoc spectet ad forum spirituale animæ.

§. 24. Juramentum possit esse, vel de implendo, vel de perseverando in contractu, vel de non petenda relaxatione juramenti: Juramentum de implendo contractu includit juramentum de perseverando in contractu, qui enim sincerè jurat implere, jurat implere in tempore, pro quo jurat, ergo jurat non revocare sed perseverare in contractu pro eo tempore. Addit *Onn.* n. 24. eum, qui jurat implere, etiam videri saltem communiter jurare, quòd nolit petere relaxationem juramenti, eâ enim intentione petitur vel acceptatur juramentum ab altero, ut jurans astringatur ad implendum, ergo ut non possit declinare obligationem adimplendi, & consequenter etiam ut non possit petere relaxationem; hoc tamen pendet ab intentione jurantis & à circumstantia causarum, quæ supervenire possunt, uti jam dicetur.

§. 25. Juramentum de non petenda relaxatione obligat, quia potest servari sine peccato, ergo debet: valetque hoc secundum *Suar.* c. 25.

n. 11. & C. 29. *Sanch. c. 9. n. 20. 21. 65. Less. c. 26. n. 27. Onn. n. 156.*, quamvis alter per injuriam extorsisset, quia reverentia juramenti principaliter respicit Deum, qui injuriam non intulit; hoc tamen juramentum meritò relaxari potest à Superiore, etiam non petente illo, qui juravit, uti deciditur *Cap. Pervenit. 2. De jurej.* Quòd si etiam justa causa esset petendi relaxationem, eò quòd in detrimentum vergeret obligari juramento, utique peti posset; & hoc est, quod vult communis sententia cum *Sanch. in Dec. l. 4. C. 8. n. 21. & Dian. p. 11. t. 2. R. 35.*, quæ dicit juramentum de non petenda relaxatione juramenti non obligare.

750 §. 26. Si contractus juramento non confirmetur, uti fit dum quis jurat se soluturum usuras, si mens jurantis fuerit, quòd nollet repetere usuras nec relaxationem juramenti, stare debet contractu & sibi imputare, quòd laqueum sibi injecerit; aliud est si tantum intenderit satisfacere momentaneâ solutione, reservato sibi jure repetendi usuras, vel saltem petendi relaxationem à juramento, quod præsumendum est, nisi aliud constet, *Onn. n. 45.*

751 Quid dicendum sit in variis dubiis circa juramenta, videri possunt dicta p. 1. à n. 37.

Obji. Reg. 18. juris in 6. sic habet, Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit. Item *Reg. 29. ff. De Reg. juris dicitur, Quod in vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere.* probatque hoc multis *Onn. d. 19. f. 5.*, ergo contractus, qui nulli sunt, nunquam possunt per juramentum confirmari. *R.* Sensus legum istarum est, quòd dispositio, quæ ab initio est irrita, solo tractu

tractu temporis non fiat valida, nisi aliquid aliunde accedat, quo convalescat, v. g. renovatio consensûs: in nostra autem materia N. suppositum consequentis, nempe quòd contractus, qui per juramentum confirmantur, unquam fuerint irriti, nam juramentum non tollit nullitatem sed eam antevertit, impediens ne oriatur, uti dictum est n. 732.

Inst. 1. L. Non dubium. Cod. De legibus. Imperator dicit contractus à lege irritos, neq; juramenti accessione convalescere. *R. Ant. Perez* aliique dicunt legem illam esse correctam per Authent. Friderici, *Sacramenta puberum*. Potest etiam dici cum *Sanch. L. 3. C. 12. n. 30.* intelligi de illis contractibus, qui principaliter ob bonum communitate prohibentur, adeo que sunt illiciti, uti est Matrimonium non servatis à jure requisitis.

Inst. 2. Sic eluditur intentio & finis legum, 753
nam contractus, quos leges faciunt irritos, poterit quisque statim facere validos, addendo juramentum, sicque non erit provisum, v. g. pupillis, facile enim poterunt adduci, ut adjiciant juramentum. *R. Hoc non obstante jus vult valere*, ob reverentiam Dei invocati; quòd si quis patiatur damnum, sibi imputet. Deinde sæpe non confirmantur contractus, quia communiter est turpitudine saltem ex parte exigentis: præterea per relaxationem & restitutionem in integrum adhuc datur locus obviandi incommodis.

Inst. 3. Ergo contractus per legem irritus etiam per hoc fiet firmus, 754
quòd quis superaddat promissionem non contraveniendi illi contractui. *R. N. seq., quia hæc reflexa promissio non adde-*

adderet obligationem nisi iustitiæ per ipsum contractum intentæ, hanc autem irritabat lex, & quodocunq; lex irritat aliquem contractum, hoc ipso irritat reflexam promissionem non contraveniendi illi, uti rectè *7lls. T. 4. d. 2. n. 262.*; è contrà si addatur juramentum, accedit alia insuper obligatio religionis, quam lex non irritat sed reveretur.

755 *Q. 112. Quomodo finiantur contractus.* *Re.* Generaliter finiuntur sublato saltem uno contrahentium & non succedente alio: item interitu rei, de qua erat conventum, de quibus videri potest *Onn. D. 21. S. 11.* Specialiter autem *Justinianus* Instit. *Quibus modis tollitur obligatio*, dicit obligationem, adeoque & contractum finiri 4. præcipuè modis, solutione, acceptilatione, novatione & consensu partium; qui modi dici possunt distractus seu dissolutiones contractus. Adhuc multos alios modos *Onn. n. 7.*, qui tamen ad hos facile revocantur, nam ad interitum rei revocatur præscriptio, de qua diximus à n. 468., cum enim transferat dominium in alterum, facit rem moraliter interire domino. Similiter quia per confusionem vel mixtionem amittitur rei dominium, uti dictum est à n. 234.; res etiam censetur moraliter perire, quamvis suboriri possit nova obligatio, unde confusio etiam reduci posset ad novationem. De quatuor modis finiendi contractum à *Justiniano* assignatis notanda sunt *seqq.*

756 §. 1. Solutio est extinctio obligationis per impletionem debiti in specie, debitum enim potest extinguí diversimodè, v. g. condonatione partis, permutatione in aliud debitum, sed

non